

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

**МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**САДОВО-ПАРКОВИЙ
ЛАНДШАФТ І ДЕКОРАТИВНЕ
ФІТОРИЗНОМАНІТТЯ
ОЧИМА ДОСЛІДНИКІВ**

КИЇВ - БІЛА ЦЕРКВА

12 листопада 2020 р.

ВИДИ РОДУ *JUGLANS* L. ДЛЯ ЗАКРІПЛЕННЯ СХИЛІВ

І. Л. Мордатенко, к.б.н., В. М. Миронов

alexandriapark@ukr.net

*Державний дендрологічний парк «Олександрія» НАН України,
м. Біла Церква, Україна*

Одним з найбільших родів в родині *Juglandaceae* Lindl. є рід *Juglans* L. Він включає в себе 18-21 існуючих видів (Manning, 1978).

При загальному досить великому ареалі горіх поширений обмежено і фрагментарно, на Європейському та Азіатському континентах, від південної частини Балканського півострова до північно-західних Гімалаїв і далі через Китай на схід до Японії, а також на невеликих ділянках ареалу в районах Північної, Центральної та Південної Америки. Види роду *Juglans* - унікальні рослини, за сукупністю корисних властивостей є одними з найцінніших рослин планети.

Сучасна колекція видів родини *Juglandaceae* в дендропарку «Олександрія» нараховує 7 видів. Першим видом з родини *Juglandaceae* в парку був інтродукован *J. nigra* L., який культивується з 1900 р. Станом на 2020 р. в парку зростає 58 екз. Найстаріший екземпляр зростає у центральній частині парку (висота дерева 22 м, обхват стовбура 288 см). В 1966-1968 рр. було закладено колекцію видів родини *Juglandaceae* – «Горіхова галявина». Тут були висаджені *Juglans cinerea* L., *J. mandshurica* Maxim., *J. nigra*, *J. regia* L., *J. rupestris* Engelm., *J. sieboldianum* Maxim., *J. ailanthifolia* Carr.

Горіхи є високодекоративними рослинами, які привертають увагу відвідувача великим пірчастим листям та плодами. Але завдяки будові кореневої системи вони можуть використовуватися для закріплення та озеленення схилів. По відношенню до вологи, це мезофіти, до світлі – геліофи.

У *J. ailanthifolia*, *J. cinerea* та *J. mandshurica* коренева система змішаного типу з добре розвиненим центральним стрижневим коренем і поверхневими бічними, які утворюють на певній відстані від дерева вертикальні якірні корені, що йдуть углиб ґрунту.

Juglans regia відрізняється високою інтенсивністю приросту коренів. Має не тільки добре розвинені стрижневий і горизонтальні корені, а й значну кількість вертикальних відгалужень радіусом більше 20 м.

Для більшості горіхів основним лімітуючим фактором в умовах Правобережного Лісостепу є недостатня зимостійкість. У міру зменшення зимостійкості найбільш перспективні види роду *Juglans* можна розташувати в наступному порядку: *J. nigra*, *J. sieboldianum*, *J. ailanthifolia*, *J. rupestris*, *J. manshurica*, *J. cinerea*, *J. regia*.

Для всіх видів горіхових, що культивуються в парку «Олександрія» небезпечними є пізньовесняні приморозки, які на території Правобережного Лісостепу України періодично спостерігаються у першій декаді травня. З огляду на сформовану тенденцію до зміни кліматичних умов, збільшення теплозабезпеченості сприятливо позначиться на зростанні і розвитку горіхів.